

Аляксей Туранкоў

З менскай прэсы дайшла да нас жа-
лобная вестка аб съмерці аднаго із ста-
рэйшых, найбóльш ведамых, выдатных
і папулярных у народзе беларускіх кам-
пазытараў — Аляксея Туранкова. Ня
выхлючаная реч, што тых-ж самыя са-
вецкія крыніцы пададуць аб ім нататкі,
усташыні, аглія ягонага творчага шля-
ху, магчымы навет будуть услыхаць
ягонае імя, аднак ня будзе там самага
істотнага — праўды, бо яна была-
сьветчаныем супраць камуністычнага
рэжыму, паказала-б апошні ў самым
чорным, жудасным съяве.

Толькі мы тут, не скаваныя савецкімі
лангутамі ды добры ведаючы жыцьцё й
дзейнасць нябожчыка, можам і павін-
ны давесці праўду аб Туранкову да
шырокіх колаў беларускай грамадз-
касці як на эміграцыі так і на баць-
каўшчыне.

А. Туранкоў нарадзіўся ў 1886 годзе ў
сям'і вайсковага кантаніста старых ча-
соў. Дзіцячыя гады правёў як сіраты-
ваваныя царскага палку. Выдатны
музычны здольнасць вылучылі хлоп-
чыка ў музычныя асяродзьдзе, спачатку
паказалі яму месца на царкоўным кля-
расе і духодавай аркестры, а потым да-
валі ёй да кансерваторыі ў Пецярбурзе,
дзе ён займаўся із знанымі тагачаснымі
кампазитарамі Лядавым і Сакаловам.

Пісаць пачаў Туранкоў даболі рана,
галоўным чынам харавыя творы, дэжу-
рючы чаму ён стаўся хутка ведамым, асаб-
ліва як царкоўны кампазитар, рэчы яко-
га трапілі навет да знанага і найлепша-
га выдавецтва Юр'енсона. Тым ня менш
усё гэта можна лічыць толькі як уво-
дзіны ў творческія жыцьцё Туранкова.
Ягоныя здольнасці творчыя сілы па-
запраўднаму раскрыліся толькі на бе-
ларускай фальклёрнай глебе.

Беларуская песня знайшла ў васобе
Туранкова выдатнага майстру. Ен адчӯ-
у сціплых народных напевах іхніе нут-
ро, іхнюю душу. Рэдка хто з такой
шырокасцю і адданасцю падыходзіў
да беларускага фальклёру, як Туранкоў.
Рысамі асаблівай сардечнасці, заміла-
вання, мікай лірчысцай, вылучна
клапатлівай і асьцядрожнымі дачы-
неніямі да народнага напеву, праста-
того ў разам з тым майстэрствам выра-
жэння, якраз і вылучаеца Туранкоў,
як беларускі аўтар. Апрацоўкі Туранко-
ва для хору «Лінок», «Забалела ды май
галованская», «Ой спад лесу», «У нас
сиялоння вайна была» і інш.) і для са-
лёвага выканання з фартэпіяна («Як
памэгда, матулька», «Ой, ляцемі гусі»,
«Іншыя сіны», «Зох ці міне вонк і інш.»)
— запраўдныя творчыя знаходкі, і на-
дзея, што яны заваявалі аўтару папу-
лярнае імя, распаўсюдзіліся на толькі
на Беларусі, але далёка за яе межамі.

На тых-жэ прынцыпах і асновах Ту-
ранкоў ствараў іх спасы «Беларускую со-
іту» (Фантазія на беларускі тэмп) для
сымфанічнага аркестры, што зрабілася
таксама на толькі папулярнай рэчай
сымфанічнага рэпертуару (аж да гэтых
дзён), але ён набыла тут гісторычнае ў-
кручающее значанне.

Пэрыяд 20-ых гадоў, калі далёкі ад
палаціўкі Туранкоў мог плодна праца-
ваць, займалася мени-блысъ вольны, па-
водзяя свайго жадання, зъяніўся, ад-
нак, парою сацыялістычнага наступу,

што пішчыў усе вольныя творчыя думкі
і імкненіі. Кажды мастак адчуваў на
сабе падзронасць з боку партыйна-
савецкага кіраўніцтва. Туранкову пры-
помілі ягонага былы царкоўнага тво-
ры, што тады лічылася як прастушка
перед дзяржаваю. Кіраўніцтва Саюзам
беларускіх кампазитараў (Любан) даста-
ла павет бальшыню друкаваных цар-
коўных песьнісцяў Туранкова, трыв-
ала іх у бібліятэчнай шафе, і на кожны
смок сходзе выкладаць іх на агляд, як
тады навет наперакор нямецкай акупа-
цыйнай палітыцы. Гэта адно, што заста-
валася Туранкову ў трагічны момант
ягонае асабістага жыцьця.

Кіраўніцтва беларускім мастацтвам і
беларускі тэатр надзвычай уважаў іх
снаходзячыся пад страхам рэпресій, ён
зашучыў быў выкозаць стаўленыя пе-
рад ім зданыні: пісаць у пралетарскім
спісе, на актуальнай томатыку.
Зразумела, што рэчы атрымоўваліся
бледныя, пшырыя, гаводзія прынцыпах
трафарэт і шаблёну савецкіх масавых
песьні. Туранкоў нібы раздвоїўся на
розных аўтараў у ваднай асобе. Гэта
пінулася пакуль у партыйнай паліты-
цы не настала пэўная лібералізацыя на-
згула, а для БССР у прыватнасці, з гле-
дзішча на падрыхтоўку да дэкады бела-
рускага мастацтва ў Маскве (1938—39).
Творчесць Туранкова давала тут віл-
чыкі спладзяўнай і аўтару на толькі да-
равалі ягонае грахі ў царкоўнасці, але
і першаму даверыту партыйнае заданыне
— напісаць першую беларускую опэру
(у єўрапейскім значэнні гэтага жанру),
а яму янона вылучылі на кандыдату ў
пінскія Вярхоўнага Савету БССР.

Навоні для Туранкова пібы ствары-
ліся ўдалыя ўмовы для творчасці, ды
на справе гэта было далёка іні. Ту-
ранкоў, праўда, з патхіненнем пачаў
предаваньне над опэрай «Кветка шчасця»
(лібрэта Броўкі, Глебкі і Барысевіча),
аднак янона высілкі адразу-ж стаў
у супрацьлежнасці партыйным поглядам.
Партыянае кіраўніцтва патрабавала з
цуплоўна беларускую легенду, рабіць
тэар, ікі адлюстроўваў-бы клясавую ба-
рандэбю, янявісць, сялянскае паўстан-
не ды быў-бы манументальным і герা-
чынным. Апалаічнасць Туранкова з ад-
наго боку, янона лірчычнае манера
творчасці з другога боку, іншк не моглі
датарнавацца да партыйных патраба-
ванин, а ў выніку ўся опэра ўвесе час
перараблялася, выкідвалася лепшия муз-
ыка Туранкова, зместа якое ізноў
трапляў шаблён і бездапаможнасць.
Усё гэта, зразумела, не могло не пакі-
нуць съледу ў псыхіцы Туранкова.

Опера ледзь-ледзь пасыпала на доказа-
ду (1940 г.). Ейныя выдатныя бакі — гэ-
та беларускія фальклёрныя сіны, па-
візаныя з купальскім абрадам, вобразы
сялянскай дзяўчыні. Надзейкі, за-
старалага хлапца Мікіты, паніча Кон-
рада, ўсё тое, магло адлюстроўваць ту-
ранкоўскае пранікненне, цаплінно
шырчыасць, іскрэзасць, і што запраў-
да ўласцівасць народу. У гэтым Туран-
коў ішоў шляхам Траўскага і тут за-
праўды меў ці мала творчых удач. Што
датычыць наязнаній скуды згары
архірэаўлюційнай і клясавасці, дык
усё гэтыя месцы Туранкову яўна не ўда-
ліся.

Другая сусветная вайна застала Тур-
анкова на адпачынку ў дачы пад Мен-
скам. Уцякаючы ад франціштойскай на-
стапы, пасыпешна атрымалася наступу,
— Аляксей Кулакоўскі

ДАБРАСЕЛЬЦЫ 10)

— Яны, ты хочаш сказаць? — закрычаў Мокрут. — Яны? Што-ж, паглядзім! — І, павярнуўшыся да Ціхоні, затаварыў

— Ты разумееш, міне проста мучыць пачынае гэты двор. І дэпутатка ў хаце, і гаспадар, здаецца, чалавек наш. Праўда, янона

— Але-ж гэта цяпер ужо не ягонае дзене ў мене ўсё новы мата-
тар'ял на гэтых людзей, а тут яшчэ, чуш, засыялі чалавек, што

— Я нічога на іх не сказала. Спалохана, затаварыла Ан-
дроіху. — Як вам на сорамі? Хіба я что сказала на іх?

— Ладна, ня будзем! — пагардліва ўсъміхнуўшыся, кінуў

старышня ў навет не павярнуў галавы да жанчыны.

Андроіха памікнулася яшчэ нешта сказаць, выгаварыць

— Чуткі пайшлі, што ў цябе некта бычка ўкроў на закус-
ку. Праўда гэта?

— Бычок май у сенцах, — разгублена сказала жанчына.

— Ноччу перавяляла з хлява.

— Што? У сенцах? А ну, пакажы!

Мокрут пасыпешна адчыніў дзъверы ў сенцы ў махнущую ру-
кую Ціхоні.

— От і вер людзям! Бачыш? Стайць тут сабе. лысы д'ябал, а пра яго вунь ужо якія глёткі пайшлі. Дык кажаш, ніхто й не спрабаваў яго вывесці?

Андроіха змаўчала.

— Вось гэта матар'ял! — задаволена ўсклікнуў старышня. — Пад суд треба за такі паклён. Ачарніў людзей, арга-
нісвартаваў набоіца... Ну вось што! — ён ледзь толькі аглія-
ніўся на гаспаданью. — Быўску ў цябе сяняня рабіць на

— Задаволена глянуўшы на Ціхоні,

валы, хаваючыся ад нямецкіх паветра-
ных нахісаў, Туранкоў, у мітусы аднае з бомбардышаў сірану дзесыні
жонку, якага клапатліва апякавалася ім,
і вірнуўся ў Менск зусім маралына разь-
бітым чалавекам. Нямецкае Гестапо ў
першыя дні выкідліла Туранкова на
допыт, паважна авбінавачваючы яго, як
дэпіутата Вярхоўнага Савету БССР і ар-
дэнаносца. Толькі заступніцтва беларус-
кіх дзеяйнікаў і дэвады абліччылі па-
сыннасць яго ў спраўах Вярхоўнага Са-
вету як і наизу гэту ў спраўах савецкіх
наглізімнасці, а можа ёй ад загубы.

Кіраўніцтва беларускім мастацтвам і

Цікавыя вынікі апытаўніцтва

У польскай прэсе паведамляюць аб не-
каторых выніках апытаўніцтва 725 студэн-
таў выказалі думку, што ўнутранае па-
лажэнне Польшчы, як палітычнае, так
і эканамічнае — паляпшаеца. Але
больш за палавіну апытаўніцтва мінілага да чэрвеня гэтага году.

Польская прэса не паведамляе аб по-
ўных выніках апытаўніцтва. Але і то, што
было апублікавана, зьяўляеца вельмі
цікавым для грамадзтва — асабліва ка-
ліўчыць, што польскія студэнты вы-
раслы ў выхоўваліся пры камуністыч-
ным рожкы. Адказы 725 студэнтаў вы-
казалі, што польскія студэнты вы-
раслы ў выхоўваліся пры камуністыч-
ным рожкы. Адказы 725 студэнтаў вы-
казалі, што польскія студэнты вы-
раслы ў выхоўваліся пры камуністыч-
ным рожкы. Адказы 725 студэнтаў вы-

казалі, што польскія студэнты вы-
раслы ў выхоўваліся пры камуністыч-
ным рожкы. Адказы 725 студэнтаў вы-

казалі, што польскія студэнты вы-
раслы ў выхоўваліся пры камуністыч-
ным рожкы. Адказы 725 студэнтаў вы-

казалі, што польскія студэнты вы-

Яшчэ крыху аб пісьменьніках

Чытаючы ў «Бацькаўшчыне» выказ- сейской ці ўкраінскай, дык мы там па- ваныні ў думкі аб пазії, паэтах і пісь- бачым запрауды нязвычайнія: якіх тоў- меньніках мне хаделася выказаць так- сама свае меркаваньні.

Перш за ёсё месца, якіх паўтары- рацыя, апрача абароны беларускіх інта- ресаў і імя, маем таксама іншыя зада- нні. Гэта — тварыць новае, даваць свой уклад у нашу нацыянальную скарбні- цу, ствараць каштоўнасці, якія сяньня, нажаль, не заўсёды могуць быць ства- раныя на панявленай бацькаўшчыне.

I тут, на маю думку, якраз і знаходзіцца ўзялчнае поле для нашых пісьмень- нікаў.

Кажнаму вядома, што нашыя пісьменьнікі на бацькаўшчыне ў сваіх творчысціх падпрадкаўнікі гэтак званаму сацэралізму. I не таму, што там няма таленту, яны ёсць, але якраз з пры- чыны абмежаваньня як у мэтадзе так і ў тэматацы, там ня могуць зьявіцца творы, якія-б былі годныя беларускай мастакай літаратуры.

Нашия-ж паэты ў пісьменьнікі ў во- льным съвеце, маючы поўную свабоду творчысці, могуць пісаць як хочаць і аб чым хочаць. Iм на траба складацца гімнаў у чэсць «роднай, мудрай, най- мудрайшай» партыі, пасылаць прыві- танні «старойшай сястры» — Расеі ды пісаць ёй хваласяўні.

Сл. К. Акула ў сваім артыкуле «Дум-кі аб пазії» прапануе цэлы шэраг тэ- маў і герояў «навокал якіх можна ѹ- трэба было-б стварыць эпапэ». Бязу- моўна, можна. Але, калі ўжо гутарка аб эпапэях, дык мне хаделася-б звязаць увагу на тай сумны факт, што ў нашай літаратуры амаль адсутнічае жанр гі- сторычнага раману ці повесці. Калі мы звернемся да літаратуры польскай, ра-

У. Сыцілевіч

Люрдзкія ўрачыстасці

Сёлета споўнілася роўна сто год ад часу, калі ў 1858 годзе Маці Божая некалькі раз аўгустаўская ў Массабейскіх горах дзялчынцы Бэрнардце Субірус. Абяўленіем Божай Маці праславілі маленікі гародов. Люрд на ўесь свет і сяньня пасыля Ерусаліму й Рыму, ён стаўся найбольш ведамым. У гэтым юблейным годзе панчаліўляла й нам, Беларусам, разам з тысячы-тысяч пільгримамі наведаць Люрд і прыняць удзел у гэтым юблейнікам. Тады згасла пісціца, якія там адбыліся з на- голы Міжнародная Марыялітатыўная Марыінага Кангрэсу ў 10 да 17 верасня.

Ад самага пачатку аўгустэньню Бэрнардзета мела шмат ворагаў. Аб яе бацькох мы ўжо успаміналі, але куды горш аднесліся да яе тагачасных люрдзкіх супадзўдзяў й паліцыя. Пачаліся допыты й пагрозы. Мясцовыя сяўтары ніколі не саграпышуці сківасці і не заглянуці ў гроту, але заўсёды войстра і скоптычна прыймаў візіяўрку.

Калі Маці Божая зажадала ад Бэрнардоты, каб на месцы аўгустэньню быў выбудаваны касцёл, тады а. Па- рымалі, мясцовыя сяўтары, зажадаў каб Бэрнардзета ў сваю чаргу папытала візію, як называецца. Дзіўно гэтак і збра- біла. Тады яно атрымала адказ: «Я — Нявінае Пачацьце». Дзеля свайго пра- статы Бэрнардзета не зразумела, што гэты сказа значыць і шмат разоў сама сабе піттарала, каб яго незабыцца ѹ каб на- лежна пераказаць а. Парымаль.

11-га лютага да 16 ліпеня 1858 го-

ду 14-гадовай Бэрнардце 18 разоў аўг-

устасіла Маці Божая ў Массабейскій гро-

це, недалёка рэчкі Гавэ.

11-га лютага ў 1858 годзе выпадала ў чацвер. Была туманная забная раніца.

У сям'і бядняка Францызы Субірус, якой пяць дзяцей ўладанія ўады пакоі, ня было чаго ёсці, ані чым пратапіц у печы. Бэрнардзетка разам із сваёй

сестрой ды яшчэ адной саброўкай выб-

раліся ў горы, каб крыху называцца

дроў. У мамонта, калі Бэрнардзетка мелаася

перайсці ручай, што ўпадаў у рэчку,

каб дагнаць сваіх сабровак, паміма няз-

вичайнай цішынай ў прыродзе, пачула

над галавой моцны шум ветру. Дзіўчо

крыху спалоханае глянула ўверх. Там,

дзе была ў горе ніша, віднела залатую

хмарку прасвятлену яснасцю, а пася-

род той яснаты стала дзялчына няз-

вичайнай прыгожасці, якой ногі ап-

таліся на кусце дзікіх розаў, і якай

працагаўчы руکі ды Бэрнардзета віталі

яе ветлівым пахіленнем галавы й чу-

доўна мілай усмешикай. Калі пасыль

нікага часу прыышлі да яе саброўкі,

набраўшы гэльля, убачылі, што Бэр-

нардзета быццам напрытомна. Прый-

шоўчыны да сабе, яна ў дарозе дадому

папытала сваю систру: «Ты, нічога, яи

бачыла ў горе?» Тая адказала: «Не».

Тады яна расказала систры, што яна

бачыла ў горе. Вярнуўшыся дадому,

расказала тое саме байдыком. Маці

збіўшы аббедзівью дочак, забараніла

Бэрнардзетце хадзіць у гроту, байдыком

таксама злай ўх.

Лёгіка байдыком, якія нікога, від-

надаў, што такім нарадзіўся. Людзі ў

кападыкі аўгустаўскай каштоўнасці

недалёка гораду Люрд. Тады аўгуст-

нікага не мае ў сабе ўсе доказы праўдзівасці

і вернікі могучы лічыць яго пշённым.

Пасыль таго здзялчынікі

улады

Люрдзкія гроты сталася ахвіні з

найбольшых цэнтраў для прощаў і па-

бажніц. На скате над гротам пабудо-

вана прыложана съвітыні ў чэсць

Маці Божай. Люрд змініў свой воблік.

Апрача старадаўнага замку, які дагэ-

туль быў адзін горадсці гораду, ця-

пер там пабудавана шмат шпіталяў і

гатэляў.

Перад гротам дзень і нач га-

рачы съвіечкі ѹ людзі бязульніна там

моляцца.

Люрдзкая вада, якая пасыль даклад-

най аналізы аказлася на рознай ад су-

натуры выпіць, накрычаць на каго-небудзь, пусьціць на чалавека

гасцініцу, злосны анекдот, а пра такое, аб чым яна сянь-

ня пачула ад Андрэіхі, навет і на сынілася ніколі.

Затым, вось яшчэ Васіль.

Можа яму ѹ высьціцы цяжка буд-

зе, а як тут давесці чыстую прад-

зары? Калі Мокрут такі, то ён абавязковы

пастараеща выгарадзіць сябе.

А хто такі здзялчынікі

улады

Люрдзкія гроты сталася ахвіні з

найбольшых цэнтраў для прощаў і па-

бажніц. На скате над гротам пабудо-

вана прыложана съвітыні ў чэсць

Маці Божай. Люрд змініў свой воблік.

Іншыя здзялчынікі

улады

Люрдзкія гроты сталася ахвіні з

найбольшых цэнтраў для прощаў і па-

бажніц. На скате над гротам пабудо-

вана прыложана съвітыні ў чэсць

Маці Божай. Люрд змініў свой воблік.

Іншыя здзялчынікі

улады

Люрдзкія гроты сталася ахвіні з

найбольшых цэнтраў для прощаў і па-

бажніц. На скате над гротам пабудо-

вана прыложана съвітыні ў чэсць

Маці Божай. Люрд змініў свой воблік.

Іншыя здзялчынікі

улады

Люрдзкія гроты сталася ахвіні з

найбольшых цэнтраў для прощаў і па-

бажніц. На скате над гротам пабудо-

вана прыложана съвітыні ў чэсць

Маці Божай. Люрд змініў свой воблік.

Іншыя здзялчынікі

улады

Люрдзкія гроты сталася ахвіні з

найбольшых цэнтраў для прощаў і па-

бажніц. На скате над гротам пабудо-

вана прыложана съвітыні ў чэсць

Маці Божай. Люрд змініў свой воблік.

Іншыя здзялчынікі

улады

Люрдзкія гроты сталася ахвіні з

найбольшых цэнтраў для прощаў і па-

Каб ня гэтая бульба

«Каб на гэтая бульба, дык ужо ціпнер можна было-б сьвятаваць вялікія да-сягнені 40-годзьдзя БССР, выбаще...» цешыца наперад з пастановай ХХІ зьезду парты (ціпнер у БССР «40-годзьдзе БССР» адыйшло на задні плян і ўсе выконваеца «звыш нормы ў гонар будучага ХХІ зьезду КПСС»), — такім больш-менш «аптъмізмам» перапоўненая ў ціпнерашні час беларуская савецкая прэса. Есьць над чым цешыца: наступаючы маразы, а ў рэспубліцы на першага каstryчніка выканана толькі 27 працэнтаў пасяўное плошчы бульбы ѹ здана дзяржаве толькі... 13 працэнтаў! Некаторыя калгасы наагул яшчэ на прыступалі да ўборкі гэтае важнае для пабудовы камунізму еміны. Не дарэмна тыму ЦК КП Беларусі й Міністэрства сельскай гаспадаркі БССР крауды, як скурат на вагні, хоце праўда іх турубе на так сам бег уборкі бульбы, як затрымка з адгражаннем яе «для дзяржавы». Тут і пастановы, і заклікі да «патръятызму», і згон на калгасын паліжыхарства гораду, і, навет, нормы выпрацоўкі із стаханаўшчынай і прэміямі, а бульба сядзіць пры сваім карані. Што-ж, ведама яна бульба ды на можа ўціміць, што адзначае 40-годзьдзе БССР і ХХІ зьезд, але тут найблізь падвалі бульбабурачныя камбайні. Их 4 000 у рэспубліцы ды мала толку, бо ўсе стацья бязь дзеяння, а калі выйдуць у поле часамі, дык або пеующа на першай баразні, або прастойкоўца, бо няма каму падбіраць бульбу за іхнім съледам. Тут партыя й дагадалася, што вінаватыя ѹ гэтых учынках у першую чаргу падганяць-партыцы вобласця, раён і сельсаветаў, а таксама старшыні калгасаў, якія «тармозяць» працоўні ўзьдым «савецкіх людзей».

Адхінемся на часіну ад прозы й праймідзем да пазіціі, завітваючы разам з карэспандэнтам «Звязды» Ул. Басаком у Суражскім раёне. Дапусцім, гэта было ў маладынічы восенскі сонечны дзень першага каstryчніка. З дынага кабінету

УВАГА! **УВАГА!**
Вышыла ўжо з друку новая книга
Выдавецтва «Бацькаўшчына»

Проф. Я. Станкевіча

З гісторыі Беларусі

Кніга зъмішчае шэсць наступных разьдзелаў аб мінуласці чаше Бацькаўшчыны:

1. Беларускія гаспадары (вялікія кізі), што не хацелі гаспадарстваўцаў у чужых;

2. Вялікі князь Алег Северскі;

3. Імсціслau Харобры і Імсціслau Удалы;

4. Вонкавая гісторыя беларускага права ў розных порах гісторыі Беларусі;

5. Беларуское нацыянальнае адраджэнне (1902—1915);

6. Гісторыя Беларусі і расейская чорная сотня.

Кніжка мае 112 бачынаў друку ѹ капшце: у Задзіночаных Гаспадарствах Амэрыкі й Канадзе — 95 цэнтгаў; у Вялікабрытаніі, Аўстраліі й Новай Зэляндыі — раўнавартасць 70 цэнтгаў; у Эўропе — з вынікам Вялікабрытаніі — і Паднебней Амэрицы — раўнавартасць 60 цэнтгаў.

Купляць і вышіваць можна або бескасірэдна з Выдавецтва «Бацькаўшчына» ў Мінскіне або ад Прадстаўніцтва «Бацькаўшчыны» ў розных краінах рассяялення Беларусаў.

За кніжку «З гісторыі Беларусі» траба разлічвацца з сінім аўтартам Я. Станкевічам, пасылаючы яму гроши на адрыс Крыўіцкага (Беларускага) Назуковага Таварыства, гэтак:

J. Stankovich, c/o Fr. Skoryna Society, 6 Vandervoort Place, Brooklyn 27, N.Y. U.S.A.

10 год таму «Бацькаўшчына» пісала:

...Прыродныя ўмовы Савецкага Саюзу, ягоныя вялізарныя прастор, кліматычныя асаблівасці й даследковыя магчымасці для вясеннае ѹ гаспадарскае самавыстарчальнасці робяць вельмі цяжкай, а байды што практична немагчыма перамогу над Савецкім Саюзам сіламі аднае толькі вонкавае інтарэнцыі без актыўнага ўдзелу ѹ будучай вайне народу, панівленых балшавізмам. Тыя палітичныя дзеянікі. Захаду, што хоцяць скарыстаць з навукі апошніх сучасніць, вайнаука, павінны адпаведна даць наўгару ролю гэтае трэйсісія сілы на выпадак вайны з Саветамі.

№ 32 (35), 17 каstryчніка 1948 г.

каў. Тут на толькі ўжо усыпелі выбраць бульбу, але навет перагараць бульбянішчы.

Вось-ж а ў раёне вытварыўся страх, каб калгасная бульба не засталася зімаваць на палёх, як і ў мінулым годзе. А тут яшчэ гэтае пісаніца, авес...

Мы на будзем абвінавачваць за партыялістичных і рэйнных партыйцаў-падланятых. Хай разлічваеца з імі партыя, надзяляючы іх новымі «Пабедамі», каб было ім ляччай адслужыць сваю цівінскую службу. Лепш мы прыгледземся да жыцця гаротнае калгаснае вёскі й ейнага «антыграмадзкага» грамадзтва.

5 верасьня ЦК КП Беларусі й Савет Міністраў БССР апублікаваў пастанову «Аб правядзеныні ўборкі й нарыхтоўкі бульбы ў калгасах і саўгасах рэспублікі ў 1958 годзе». Мы на маем гэтае пастановы пад рукой, але трэба быць упэўненым, што ў пастанове, апрача закліку да грамадзкай дысцыпліны, «савецкага патръятызму» з нагодай тых і тых дыбання пра дзяржаву засекі — большыя было нічога, што-б пашенчыла сялянскую сям'ю. Да гэтага, тут даходзіць адна рубрыка, якай забавязае белкаапсаюзы ѹ аблыванкомы належна на наладзіць закупку бульбы ад прыватных гаспадарак калгаснікі, абыямаючы прасторы. Звідзілімся із свайгі сълепаты й пытаемся зноў, а дзе-лі людзі? І трэба было не згадацца, што людзі на вёсках былі занятыя выкопаннем бульбы на сваіх прысялібных надзелах... Паганяй, шоффер, назад, бо трэба-ж дакладнік зводкі!

Аказваеца, з 2 006 гектараў бульбы ў раёне выбрана толькі 308. Калгас «Бальшавік» выбраў 3,2 гектара бульбы з засеных 60, калгас імя Горкага — 4,5 гектара з засеных 56. Па 10-15 гектараў выбрана ў калгасах «Чырвоны сцяг», «Чырвоны бор», імя Жданава, імя Куйбышава, імя Калініна й «Расея» (страна моя родная!). Калгасы імя Леніна й «Савецкая Беларусь» наагул яшчэ не пачыналі выбраць бульбу. Справа лепш у калгасе «Чырвоны партызан», бо там старшыня дагадаўся ўбесці «зэльзельщыну» й грашовыя прэміі, тыму тут выхідзіць калгаснікі на поле цэлымі сем'ямі. Пуста таксама на палёх калгасаў «Перамога», «Запавет Леніна» й «Клік Ільіча» (вырасы пад такімі назовамі, бульба тут мусіла-б сама выскакваць із зямлі й ссыпацца ѹ дзяржаву калгасы!) Затое спорна йдзе праца на прысялібных надзелах калгасні-

П. З.

Ніна Тарас

РУЖЫ

У вазе крышталінай —
Адкуль узняліся зімою? —
Цудоўныя ружы, —
Цвітуць і цвітуць прада мною.
Пяшчотныя ружы!
Здаецца, сарвалі цяпер іх.
Здаецца, запахнуць...
Ды што гэта?
Ружы з паперы...

Хвалю тыя пальцы,
Што ўмелы пялесткі складалі,
Хвалю тыя вочы,
Што тонка таны падабралі,
Хвалю тყы руки,
Што ў вазу зумелі ўлажыць іх,
Ды толькі прашу я —
Букет ад міне забярьце.

Настане хвіліна —
І хопіць дабра мне зямнога.

Ад родных і блізкіх
Вазьмь ў падарунак нямнога.
І стану я добра —
Суседзі хваліць міне будуць,
Калі гэта ўлетку —
Жывых прынясць незабудак...

Але пакуль душу маю
Перапоўнілі мары,
А пульс у мінуту
Налічыць да сотні удараў,
Пакуль мае руки да працы
Ня страдлі сілы,
Пакуль мае вочы іскраца
Для тога, што мілы,
Пакуль нада мною
Зоркі гарансія агнявия,
Хачу, каб кветкі цвілі мне
Толькі жывыя.

А В Б Е С Т К А

Беларуская школа ў Нью Брансвік, Н. Дж., жадае набыць к. 10-15 экзэмпляраў кніжкі: **Стары запавет — падручнік закону Божага для Беларускай сям'і і школы**, выдана пад рэд. Яліскапа Апанаса, 63 бач., шапіограф. выд., Ватэнштэт, 1947 г., Німеччына.

Хо з нашых суродзічай мае гэты падручнік і жадае прадаць яго для беларускіх школкі, калі ласка, паведаміць на адрас:

Mr. F. Rodzka, 133 Delavan St., New Brunswick N. Jersey U.S.A.

ХОЧАИ ЗРАБІЦЬ СВАЙМУ БЛІЗКАМУ ПРЫЕМНАСЦЬ І АДНАЧАСНА КАРЫСЦЬ ДЛЯ БЕЛАРУСКАЙ СПРАВЫ, ПАДАРУЙ ЯМУ КАМПЛЕКТ КНІЖАК ВЫДАВЕЦТВА «БАЦЬКАЎШЧЫНЫ»

стога і Саламон не наліў», дык і найлепшы кравец з двух мэтраў матар'ялу не пашые нармальнага касыцому.

І вось падсавецкі кей про кво, наядоля прыгладане «Комсомольскай правды»: Нядайна ў Ульянаўскім парку камсамольскі патруль пры дапамозе міліцы затрымаў трох маладых работнікаў. Два мелі вузкіх нагавіцы, а трэці — каляровую кашулю. Бедных юнакоў адразу прынялі за «стылягаў» і завялі куды трэба; двух аbstыглі, з трэцім зылэрлі кашулю, аbstылі ўсіх на дзесцін пакаленіні і, праўдападобна, падчас гэтых апрацыў намылі ім цыпі паводле савецкіх нормаў...

Урэшце выяўнілася, што гэта на былі ані «стыляги», ані хуліганы, а прости хлапцы ў якіх знацілася воротка. Ня бегні-ж голым да камунізму! Таму яны пайшлі ў Універмаг, але — зноў-жа, ці ён што там было. Можна было-б абвінавачваць Універмаг, але — зноў-жа, ці ён што Савецкім Саюзом не стае міністэрстваў, што ў Савецкім Саюзе не стае міністэрстваў...

Таму, Грамадзянине, як яна ні актуальнае я ні сур'ёзнае гэтае праблема з нагавіцамі, мы ѿздаецца на вырашэні. Трэба пачакаць на чарговы ўказ ЦК КПСС і ўраду. Можна яны загадаць аўтаматызм. Ту міністэрстваў, якія падтрымліваюць гэтыя праблемы, аўтаматызм, аўтаматызм, аўтаматызм...

З пустога і Саламон не наліе...

Таму, Грамадзянине, як яна ні актуальнае я ні сур'ёзнае гэтае праблема з нагавіцамі, мы ѿздаецца на вырашэні. Трэба пачакаць на чарговы ўказ ЦК КПСС і ўраду. Можна яны загадаць аўтаматызм. Ту міністэрстваў, якія падтрымліваюць гэтыя праблемы, аўтаматызм, аўтаматызм, аўтаматызм...

П. З.

...П. З.